

CDA-kopstuk Hugo de Jonge haalt uit naar het neoliberalisme

Hugo de Jonge, Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | beeld anp / Koen van Weel

29 augustus 2019, 16:11

aangepast 29 augustus 2019, 16:23

Eduard Sloot

Volgens CDA-minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid) is het gebrek aan verbondenheid 'dé sociale kwestie van deze tijd'.

Doorn

In een toespraak voor het Christelijk Sociaal Congres in Doorn leverde De Jonge donderdag stevige kritiek op het neoliberale denken, van maximale individuele vrijheid, weinig overheidsbemoeienis en een sterk geloof in de markt.

'Het neoliberale mensbeeld en het ongebreidelde marktdenken zijn aan het eind van hun tijd', aldus De Jonge, die tevens een van de kandidaten is voor het partijleiderschap van het CDA. Verbondenheid is juist nodig om actuele kwesties als de vergrijzing, het klimaat, globalisering en migratie het hoofd te bieden, stelt hij. 'Zulke grote problemen kunnen als een slijtzwam werken. We zien dat nu al. Bij discussies over het verhogen van de pensioenleeftijd stonden jong en oud recht tegenover elkaar. Bij discussies over klimaatverandering vliegen *believers* (mensen die geloven in klimaatverandering, red.) en non-believers elkaar dagelijks in de haren. En het bieden van opvang aan vluchtelingen zorgt voor felle demonstraties over en weer. Om als samenleving sámen te blijven en een antwoord te vinden op die grote problemen hebben we elkaar nodig.'

In de politiek was het liberale denken afgelopen decennia sterk aanwezig, constateert De Jonge. 'Het geloof in de zegeningen van de markt was groot.' Maar dat werkt volgens hem niet altijd goed uit. Bijvoorbeeld in de wijkverpleging is de marktwerking 'doorgeschoten', stelt de bewindsman. 'Als je 's ochtends langs een seniorenflat fietst, zie je vijf verschillende auto's van vijf verschillende zorgorganisaties staan. Allemaal komen ze precies hetzelfde doen. Wat is daar de meerwaarde van?'

Het neoliberalisme stelt de mens niet als sociaal wezen centraal, maar als economisch wezen, stelt De Jonge. Daarbij draait het om markt, rendement en maximale individuele vrijheid. 'Dat botst met solidariteit, rentmeesterschap en barmhartigheid – waarden die ten diepste gaan over de relatie met de ander.'

beschermende overheid

In zijn toespraak pleitte De Jonge voor een 'nieuw verhaal', waarin een 'verbonden samenleving' centraal staat. Onderdeel daarvan is een 'beschermende overheid', aldus de bewindsman en vicepremier. Zo'n overheid heeft oog voor de zorgen van mensen over immigratie, globalisering, veiligheid en zorg. Ze voorkomt dat burgers die hulp nodig hebben, verstrikt raken in een oerwoud van regels. 'Dat betekent soms dat we wetten aanpassen. Vaker betekent het dat we verschillende mensen aan elkaar knopen. En soms betekent het de regels gewoon even opzij schuiven.'

Verder bepleitte de CDA-bewindsman een herwaardering van waarden uit het christelijk-sociaal denken, zoals solidariteit, rentmeesterschap en barmhartigheid, en een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken. Wat dat laatste betreft is er meer reden voor optimisme dan we soms denken, zei De Jonge. Aan de ene kant is er eenzaamheid onder veel ouderen, onverschilligheid en lomp gedrag tegen hulpverleners en leerkrachten. 'Aan de andere kant zijn we ook een land met 'oneindig veel vrijwilligers en mantelzorgers'. 'We willen ons echt wel inzetten voor een ander. Ik denk dat het overgrote deel van Nederland hunkert naar een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken.' <